

**SCHRIJF JE MEE
AAN EEN DUURZAME TOEKOMST
VOOR DE UGENT?**

KOM NAAR TRANSITIE UGENT

25/10 12:00-14:30 GREEN HUB, UFO

Schrijf je in via www.ugent.be/transitie

Agenda

12u: een soepke drinken op onze nieuwe Green Hub (benedenverdieping UFO)!

12u30: een fragment uit het theaterstuk van Steven Vromman

13u: aanschuiven aan thematafels:

- Klimaatop Katowice: Wat doen we als UGent? Hoe mobiliseren we UGent'ers voor de klimaatmars?
- Energiebeleidsplan 2.0: Hoe komen we los van fossiele energie? De plannen van Stad Gent en hoe we daarop kunnen inspelen.
- Mobiel UGent: De grote verhalen even terzijde, wat kan beter op jouw campus?
- WegMetWegwerp en circulaire producten: Waarmee kunnen we aan de slag?
- Duurzaamheid integreren in onderwijs: Wat kan/moet een ondersteunend kader bieden?
- Voeding: Welke stappen werden gezet? Hoe kunnen we het catering-verhaal verder uitrollen?

Klimaattop Katowice

Trekkers: Jonas Van der Slijcken en Ilke Geleyn

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 3

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

Doel

Zoveel mogelijk studenten van Gent mobiliseren naar de klimaatmars op 2 december in Brussel.

Concept van de klimaatmars

Iedereen registreert de wijze waarop hij/zij zich zal verplaatsten naar Brussel via de website. Zo zie je visueel goed vanwaar iedereen komt en met hoeveel we zullen zijn. In Brussel zelf wordt om 12u afgesproken aan het station en daar volgt een wandeling van twee uur. Verdere info op facebook en de site <http://climate-express.be/claim-the-climate/>.

Communicatie

- Vanuit de UGent komt een oproep om deel te nemen aan de klimaatmars via de nieuwsbrief, digitale infoborden, social media, Minerva, ambassadeurs duurzaamheid in de vakgroepen en studentenverenigingen, Schamper, ...

duurzaam @ UGent

28 juni 2016 | 4

- Er wordt een filmpje gemaakt waarin verschillende mensen (van keypersons tot studenten, van UGent, HOGent, AHS, en evt. odysee) een oproep verspreiden. Elk zegt 1 woord, dus zo krijg je een compilatie van vele mensen in beeld.
- Er komt een campagnebeeld.
- Er komt een oproep om je hand met de blauwe cirkel te fotograferen en te posten onder #UGent en # andere hogescholen. Deze foto's worden afgedrukt en aan de ramen van de Green Hub gehangen. Hopelijk groeit de fotomuur in de 2 weken voor de klimaatmars heel sterk aan.
- Promomateriaal zoals posters kunnen we aanvragen via network@climate-express.eu

Extra event

- Aangezien de klimaatmars al binnen een maand is, is het te kort dag om dit te organiseren. We willen al onze energie steken in de mobilisatie naar Brussel.

duurzaam @ UGent

28 juni 2016 | 5

Energiebeleidsplan 2.0

Trekker: Riet Van de Velde, Benjamin Van de Velde, Lina Avet

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 6

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

Doel

Voorstel op basis van klimaatakkoord van Parijs en Europese doelstellingen:

1. De UGent stoot tegen 2030 40% minder CO₂ uit, haalt 27% van de energievraag uit eigen groene energiebronnen en verbruikt 27% minder energie t.o.v. 1998.
2. Niets in de omgekeerde richting doen.

- Haalbaar? Lijkt onmogelijk, maar je kan toch geen zwakker engagement nemen als datgene wat in het klimaatakkoord van Parijs is afgesproken?
- Welke reductie kunnen we halen mocht ons gehele patrimonium BEN zijn?
- Hoeveel laaghangend fruit werd al geplukt?
- Opletten dat je geen lock-ins creëert. Anderzijds, bang zijn voor lock-ins kan ook leiden tot 'eeuwig' uitstel. "Don't let perfect get in the way of the good".
- Welk budget is nodig voor deze doelstelling?
- Laat ons ons concentreren op de groot verbruikende gebouwen

Energie-efficiëntie verhogen

1. verdichten en inbreiden ipv uitbreiden
  2. bijna-energieneutraal bouwen en verbouwen en rationele energiemaatregelen (hoe versnellen en responsabiliseren?)
  3. zuinig gebruik (sensibiliseren, sturen, responsabilisering)
- Delen van infrastructuur en samengebruik: zeker in nieuwbouw en hernieuwbouw of grote renovatie
  - Mooi voorbeeld van hoe het kan: core facilities op fac. GE: volgende keer een voorstelling van dit concept?
  - “Draagvlak komt als je eerst een beetje duwt”
  - Samen denken over ruimte: een sensibilisering rond efficiënter ruimtegebruik waarbij 2 pilootfaculteiten (WE en RE) gevraagd wordt om overbodige ruimte af te staan in ruil voor een financiële tegemoetkoming. Het succes van het proefproject zal de volgende stappen bepalen.

- Samengebruik kan maar als er beter zicht is op de beschikbare infrastructuur: inventaris! Aansluiting bij project GISMO?
- Afbouw van decentrale serverlokalen en verhuis naar centraal beheerd datacentrum is mooi voorbeeld. Mensen zijn geleidelijk aan de meerwaarde beginnen inzien. Wel: gebruik van centrale datainfrastructuur is gratis, terwijl er kosten waren om hun decentraal serverlokaal operationeel te houden.
- Goede service en financiële prikkel kunnen mensen leiden naar gedeelde infrastructuur
- Wat kan het volgende voorbeeld zijn (na de datainfrastructuur): diepvriezers. Er zijn immers veel diepvriezers waarvan niemand nog weet wat er nog in zit. Een centrale beheerder zou dit kunnen opmerken, bv. omdat hij/zij nood heeft aan extra capaciteit.

Werkgroep energiebeleid

In beperktere groep wordt verder vorm gegeven aan energiebeleidsplan 2.0, tijdens maandelijkse bijeenkomsten. Bedoeling is om in de zomer te landen met een nieuw plan. De werkgroep energie van Transitie UGent fungeert als klankbord.

Studie Fossielvrij Mariakerke en Muide-Meulestede

Trekker: Indra Van Sande

duurzaam@UGent

25 november 2016 | 10

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

De Stad wil samen met de UGent een samenwerking opzetten om de energietransitie naar fossielvrij uit te werken en gefaseerd uitrollen voor 2 Gentse wijken (Muide-Muilestede en Mariakerke). Om hiervoor middelen te hebben werd door de Stad Gent (en met een intentieverklaring van de UGent) een projectvoorstel ingediend voor subsidies van Min. Schouvlieghe (klimaatprijs?), heeft zij al een beperkt budget beschikbaar en zal geprobeerd worden om een link te leggen met City of People.

Tijdens Transitie UGent werden onderzoekers met mogelijke interesse in deze materie samengebracht om de krijtlijnen van de samenwerking wat duidelijker te stellen.

duurzaam@UGent

25 november 2016 | 11

Mobiel UGent

Trekker: Pieter Van Vooren en Luc Lammens

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 12

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

Kader

Er werden wel wat algemene punten besproken. Aan de basis van de discussie lag een overzicht van het Bedrijfsvervoersplan en de opvolging daarvan.

De vervoerskeuze gekoppeld aan de woonwerkafstand laat zien dat er nog veel personeelsleden met de wagen komen op afstanden <5km. Redenen zijn niet recent bevraagd maar komen vaak terug uit eerdere bevragingen, het gaat meestal om ketenmobiliteit maar ook voor een groot deel 'gewoontes'.

Geopperde ideeën

- Het is duidelijk dat niet iedereen weet wat er mogelijk is op vlak van mobiliteit , een nieuwe communicatie zou nuttig zijn. Dit kan misschien via de verschillende faculteiten verlopen.
- Er blijft vraag naar het faciliteren van flexibeler wisselen tussen trein en fiets, vb zoals bij stad waar 1 jaar per fiets ook recht geeft op een 10 rittenkaart voor de trein.

- Er is vraag naar een nieuwe bakfiets voor studentenverenigingen (via studentenbeheerder in Thermanal)?
- Automobilisten in de range 1-3 km woon-werkafstand sensibiliseren, speciaal aanbod op hen richten
- Infosessie over de elektrische fiets
- Specifiek voor cCoupure: door het afsluiten van de campus is er parkeerplaats vrij. Om de bomen langs gebouw A aan de kant van de Pieter Colpaertsteeg te beschermen zou het goed zijn om de parkeerplaatsen daartussen (7) te vervangen door groen.

Algemene teneur was dus wel dat er vele maatregelen ongekend zijn bij personeel (vb pendelfietsen) en dat communicatie daarom een noodzaak blijft. Verder was er discussie over verder sensibiliseren of ingrijpen door een parkeerbeleid te voeren. De meerderheid van de aanwezigen was voor ingrijpen maar we hadden hier dan ook vooral personeelsleden die al op een duurzame manier naar het werk komen. En ook het idee dat personen die nu nog met de wagen komen een of ander voordeel bieden om ze uit de wagen te lokken niet fair is t.o.v. de mensen die die overstap al eerder maakten.

De recente modal splits van de verschillende campussen werden ook verdeeld. Algemeen is er een verbetering te zien maar de modal split per afstandscategorie laat zien dat er nog veel winst mogelijk is op de kortere afstanden.

duurzaam @ UGent

28 juni 2016 | 15

WegMetWegwerp

Trekker: Vera Dua en Sarah Helsen

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 16

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

In de resto's

Enkel KeepCup, niet met eigen porseleinen tas:

- Organisatorisch is dit zeer moeilijk door verschillende maten van tassen (zelfbediening dus wat is de prijs?). Een maatbeker? Een dispenser (moeilijk want wat met minestrone)? Glazen jars zoals in Antwerpen(?)
- In de oude resto's zijn geen goede wasstraten. Afwassen is lastig

Herbruikbare salad bowls en een groter formaat van KeepCups

- Hier wordt aan gewerkt.
- Evt. een vuile inwisselen voor een propere, als een soort van waarborg

Ingepakte koekjes, melkjes, suikertjes ...

- De resto's werken met raamcontracten, nu is hier veel beweging in, dus tijd om onze kans te grijpen.

Het doel: voor alles een herbruikbaar alternatief aanbieden

Papier

Communicatie

- Zeer veel communicatie gebeurt nog steeds op papier (veel onnodig, bv brieven met amper tekst).
- Opt-in systeem: default = elektronisch, je kan aangeven dat je de papieren versie wilt, opt-out systeem: default = op papier, je kan aangeven dat je elektronisch wilt. Niet meer mee wachten. Gewoon doen,
- Nieuwsbrieven via mail en folders op papier worden door velen niet gelezen, maar affiches blijken wel te werken

Weekrapporten

- Nu is het systeem nog: uitprinten, inscannen en opnieuw uitprinten als men verantwoording dient te doen. Digitaliseren. Bij de bio-ingenieurs Bos&Natuur loopt een proefproject

Cursussen

- Er zijn proffen die studenten bijna verplichten om boeken/cursussen telkens te kopen, door kleine aanpassingen te doen of door een code bij het boek te geven die toegang geeft tot een online oefeningenplatform.
- Studentenverenigingen die de cursusverkoop verzorgen laten aangeven welke boeken echt nodig zijn.
- Een ABC-systeem (zoals bij diergeneeskunde): A=echt nodig; B=kan nuttig zijn voor oefeningen; C=naslagwerk. Zouden proffen met boeken op de C-lijst expres daar vragen uit stellen?
- Dubbelzijdig als standaard: een tijdje geleden hard aan gewerkt, voor de helft gelukt. Tijd voor een nieuwe golf?

Kladpapier

- Per vakgroep inzamelen en naar een centraal punt brengen, waar de studenten toegang toe hebben, “Upgraden” tot kladblok?

- ipv een nieuwsbrief rond te sturen: eens een bevraging: Hoe denk jij dat we het papierprobleem kunnen oplossen?

Conclusie: we maken een Masterplan Papier 2020 waarin al deze suggesties worden opgenomen en omgezet in acties én budget (duurzaamheidskantoor?)

In de vergaderzaal

- Ingepakte koekjes, melkjes, suikertjes ... : voor hygiëne en houdbaarheid, 1 tupperware doos vol koekjes per vergaderzaal. Of alleszins op een paar symbolische plaatsen,

In het labo

- Ongelofelijk veel afval en wegwerpmateriaal. Soms cruciaal voor de veiligheid, maar toch. Vb tipjes van microbiologie: in afvalbakje, na het practicum terug in het houdertje plaatsen, in de autoclaaf en terug gebruiken door de volgende groep glazen proefbuizen afwassen (= werkgelegenheid).

- papier → keukenhanddoeken (= geld- en afvalbesparing)
- Een workshop op de welzijns- en milieudagen, door iemand die een rondvraag heeft gedaan en/of is langsgegaan bij de verschillende labo's. Wat gebeurt er al? Wat kan nog beter?
- elk labo = specifiek; "LNL": lerend netwerk labo: bij elkaar gaan kijken, met elkaar delen, van elkaar leren

Niet te snel denken: "Dat gaat niet." Heel veel is mogelijk.

Het opstarten van een Lerend Netwerk Labo is alvast een goede start om de labo's circulair te herdenken!

Een "duurzaamheidspersoon" in elke vakgroep/faculteit/dienst

- Veel faculteiten hebben wel een milieucmissie, maar dit komt vaak bovenop het reeds bestaande takenpakket. Hier is geen tijd voor. Iemand die dit echt als dagtaak kan doen, systematisch (wordt vrijgesteld van een aantal huidige taken/halftijds/voltijds)
- Een paar centrale personen die elke dienst afgaan.

Met vrijwilligers blijft je impact vaak gering. Met budget kom je verder.

Op naar circulair

Ideeënboxen, onder het motto “Durf Denken”

- In verschillende thema's (per plaats of per periode (maand?)) + info-affiche + contactpersoon

Weggeefkast / “herbruikkast”

Kringloopwinkel UGent

- Weinig mensen weten dat dit bestaat. Er is weinig publiciteit voor, hij is weinig toegankelijk en hij wordt niet maximaal benut. Er bestaat een online winkel, maar deze wordt slecht geüpdatet. Bovendien is de capaciteit niet super groot. Als men te veel kasten binnenkrijgt, wordt het overschot weggegooid. Nood aan betere applicatie en promoten op Facebook (kotstudenten zullen er dankbaar voor zijn)

Swap Shop

- De uitzet van internationale studenten in de Gentse studentenhomes (Kantienberg) doen circuleren over de generaties heen. Dit werd momenteel zeer goed.

De UGent-afvalstromen in kaart brengen

- Belangrijk is te starten met inventarisatie: welke soorten afvalstromen bestaan er? Wat zijn de grootste? Is er iets mee te doen?

Misschien is het afval van de ene wel de grondstof van de ander. "Close the gap" is de uitdaging!

Duurzaamheid integreren in onderwijs

Trekkers: Thomas Block

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 24

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

Doel:

Er werd een nota, opgemaakt vanuit het CDO en het Duurzaamheidskantoor, overlopen, een discussietekst met een diagnose, visie en mogelijke strategieën om duurzaamheid sterker te verankeren in het UGent-onderwijs.

Die bevat o.m. ideeën en teksten die voortvloeien uit voorgaande bijeenkomsten van Transitie UGent. Alle aanwezigen delen de gestelde diagnose: gegeven de visies van UGent (op vlak van zowel duurzaamheid als onderwijs) moet dringend een tandje bijgestoken worden. Hoewel meer en meer docenten duurzaamheid willen meenemen in hun opleidingen/vakken, blijft de centrale ondersteuning te gefragmenteerd en te beperkt (i.c.1/5 FTE via centraal innovatieproject).

De aanwezigen kunnen zich vinden in het ontwikkelen van een soort 'tussenruimte' waarbij centraal beleid (top-down) en bestaande praktijken (bottom-up) elkaar kunnen vinden en waarbij het niet de bedoeling is dat deze structuur in de plaats van docenten of opleidingen keuzes maken, maar wel dat een brede 'community' samen leert en experimenteert.

4 Opdrachten:

- Opdracht 1: Begeleiden en ondersteunen van bacheloropleidingen (80 in totaal) op maat + ontwikkelen educatief materiaal (bv. online lessen over ABC van duurzaamheid, SDG's, transitiedenken) + lerend netwerk 'voor beginners'
  - Voorgesteld wordt om zeker 3 aspecten in het oog te houden wanneer binnen opleidingen een traject wordt gestart: 'willen', 'kennen' en 'kunnen'. Dan pas vooruitgang mogelijk.
  - Nood aan ondersteun(en)de antennes per faculteit, zo niet komt al het werk bij enkele vrijwilligers. Antennes zijn dan aanspreekpunt.
- Opdracht 2: Doorgedreven vorming organiseren rond complexe 'duurzaamheidsvraagstukken' + lerend netwerk 'voor gevorderden'
  - Voorgesteld wordt om dit te koppelen aan de UGent-strategie rond 'activerend leren'. Complexe duurzaamheidsvraagstukken behandelen in lessen vraagt bij uitstek actieve werkvormen. Zoeken naar synergiën met 'Activo's' lijkt aangewezen.

→ Ook de lesinfrastructuur dient daarom aangepast, bv. meer ruimte voor groepsdiscussies, ook voor grote groepen. Maar eveneens nadenken over quota voor vakken (aantal studenten beperken) zonder elite-onderwijs te creëren.

- Opdracht 3: Onderwijsinnovatie voor duurzaamheid: call lanceren en opvolgen om gericht te experimenteren rond specifiek thema + starten met 'Sustainability Match' + later eventueel 'student-led education'
  - Is dringend nodig!
- Opdracht 4: Uitbouw inter-/transdisciplinaire leeromgeving waar docenten, onderzoekers, studenten en maatschappelijke stakeholders samenwerken. Eerste focus gaat naar de Gentse Stadsacademie, met focus op inter- en transdisciplinaire masterproefateliers rond Gentse duurzaamheidsvraagstukken.
  - Dat soort initiatieven is de toekomst en moet veel meer aandacht en ondersteuning krijgen.

Op termijn ook nood aan een onderzoekslijn rond duurzaamheidseducatie en aan een interfacultaire master. Onder de aanwezigen is discussie omtrent de prioriteit van een master.

Pro's: groot gebrek binnen UGent + meer diepgang aanbieden.

Contra's: lastig te organiseren + eng bereik

Om dit alles te realiseren tegen 2030 is nood aan 4 FTE's en 1 ZAP. Unaniem: tijdshorizon is te weinig ambitieus. Daarom 8 mensen aanwerven en streefdatum 2023 vooropstellen.

Voeding

Trekkers: Jan Orbie, Klarremieke Van Vooren en David Van der Ha

duurzaam@UGent

28 juni 2016 | 29

Duurzaam@UGent.be
www.ugent.be/duurzaam

Feedback beleid maaltijdvoorzieningen

Meer veggie aanbod

De graduele invoering van 50% veggie aanbod tegen 2025 zit op schema. Volgend jaar wordt een tweede 3+1 (omgekeerde dag) ingevoerd (wellicht op dinsdag). De recente gunning lijkt het mogelijk te maken om een voldoende lekker en veggie aanbod te garanderen, ook al is er enig voorbehoud en zijn er weinig nieuwe producenten bij gekomen. Producenten hebben wel gebruik gemaakt van de nieuwe mogelijkheid om 'creatieve' en 'duurzame' opties (ook 'fair trade') voor te stellen. Deze worden momenteel nog onderzocht door de Dienst Maaltijdvoorzieningen en kunnen leiden tot bijkomende contracten met producenten. De lijst van voorstellen is in ieder geval veelbelovend. Soms is er een meerkost tegenover het 'klassieke' aanbod, maar dat is niet altijd het geval, en bovendien maakt de foodcost slechts 1/3 uit van de effectieve kost van een maaltijd (zie verder). Het bijkomende aanbod creatieve en duurzame opties blijft dus op te volgen.

Donderdag veggiedag

Is geïmplementeerd in De Brug en andere resto's. Op donderdag wordt vegetarische spaghetti aangeboden. Reacties op de veggie spaghetti zijn over het algemeen positief maar niet alle studenten zijn enthousiast; er is ook een verschuiving naar het resterende vleesgerecht. Belangrijk is om dit grondig op te volgen, te evalueren, en geen overhaaste beslissingen te nemen (dit wordt erkend door Dienst Maaltijdvoorzieningen). Of met andere woorden, om te vermijden wat vorige week aan de KUL gebeurd is: http://www.standaard.be/cnt/dmf20181028_03886932

Sint-Jansvest

De plannen om Sint-Jansvest te sluiten blijven bestaan. Er komt geen alternatief studentenrestaurant en er is ook geen sprake meer om met een eigen keuken te experimenteren. In De Brug worden extra plaatsen voorzien waar een soort van 'green corner' zou komen die ruimte biedt voor meer duurzame gerechten. De plannen hier blijven nog relatief vaag. Als de eerste twee punten gerealiseerd worden, is het uiteraard minder nodig om een aparte 'Sint-Jansvest' te hebben. Wel jammer dat eigen keuken geen optie is.

'Het systeem'

Er werd aangekondigd dat er een studie komt bij de fac. Economie om de efficiëntie van de resto's te onderzoeken: functioneren de resto's wel efficiënt, hoe kan het dat de reële kost 3x hoger ligt dan de foodcost etc?

Ook belangrijk is dat de interne subsidieregeling dit academiejaar herbekeken wordt, wat het hopelijk mogelijk maakt om meer duurzame en veggie gerechten ook goedkoper aan te bieden dan de andere.

De denkoefeningen over efficiëntie en interne subsidies bieden dus kansen om het veggie en bij uitbreiding duurzaamheidsdoelstellingen te verankeren. Er is evenwel geen garantie dat dit zal gebeuren, want veggie/duurzaamheid zijn niet noodzakelijk de belangrijkste motieven om het systeem te veranderen (er is ook de stijgende loonkost). Het blijft dus belangrijk om alles op te volgen.

Duurzame catering

Het duurzaamheidskantoor maakte hiervoor een lijst:

<https://www.ugent.be/nl/univgent/waarvoor-staat-ugent/duurzaamheidsbeleid/projecten/duurzamecatering>. Deze wordt binnenkort verder verfijnd en kan dan verder verspreid worden

duurzaam @ UGent

28 juni 2016 | 32